

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Conclusio affirmativa statuitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Hæc responsio salvet quod Verbum non sit imago naturalis Spiritus Sancti, sicut est Pater, non tamen quia sit ejus imago intentionalis; nam Verbum est imago intentionalis objecti, à quo mediâ specie intelligibili procedit. Hæc ergo responsione rejectâ

44. Respondeo negando sequelam Majoris. Ad cujus probationem dicatur Verbum esse solum imaginem intentionalem illius objecti, ex cujus cognitione procedit tanquam principii: talis cognitionis, sive quod mediâ specie intelligibili movet intellectum ad ejus productionem; non verò illius, ex cujus cognitione tanquam termini solum ipsius intellectiois procedit. Unde cum Spiritus sanctus non sit principium notitiæ, per quam Verbum produciatur, sed solum terminus ex cujus cognitione procedit; eò quod in Divinis sola essentia gerat vices speciei, & objecti motivi, respectu intellectiois divinæ, non verò relationes; non potest dici quod Verbum sit imago intentionalis Spiritus Sancti, quamvis ex ejus cognitione procedat.

ARTICULUS II.

An Verbum per se procedat ex cognitione creaturarum possibilem?

Negant Scotus, Vazquez, & Alarcon ubi supra: quibus subtrahunt Arcebal disput. 123. cap. 5. & 6. Turrianus disput. 28. dubio 3. & Pelantius hic disput. 2. Affirmant verò Thomista, & plures ex Recentioribus, quos citant & sequuntur Salmanticenses disput. 12. dubio 2. & Joannes à S. Thoma disput. 15. art. 2. Unde sit

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dicoigitur, Verbum divinum per se procedere ex cognitione creaturarum possibilem.

45. Probatur primò ex D. Thoma, verbis articulo præcedenti adductis, quibus docet Patrem intelligendo se, & Filium, & Spiritum Sanctum, & omnem creaturam, producere Verbum. Ubi D. Thomas iisdem verbis affirmat, Patrem intelligendo creaturas producere Verbum, quibus docet, ipsum intelligendo se; & Filium, & Spiritum Sanctum, illud producere: At hoc non solum concomitanter, sed etiam per se in quarto modo perfectatis est verum, ut articulo præcedenti ostensum est: Ergo & illud.

46. Confirmatur: Verbum divinum per se procedit ex cognitione illorum, quæ ex visua processionis exprimit: Sed exprimit non solum essentiam, attributa, & personas, sed etiam omnes creaturas posibles: Ergo per se ex illarum cognitione procedit. Major patet, Minor probatur ex eodem D. Thoma super caput 1. Joannis lectione 1. ubi ait: Verbum divinum est expressivum totius quod in Deo est, nec solum personarum, sed etiam creaturarum; aliâ esset imperfectum. Et hic art. 3. docet, quod sicut scientia divina est tantum cognoscitiva Dei, creaturarum autem cognoscitiva & factiva: ita Verbum divinum est expressivum solum Dei, creaturarum verò expressivum simul & operativum. Et quest. 4. de Veritate art. 4. ad finem corporis, asserit omnia quæ sunt in scientia Patris exprimi per Verbum: in scientia autem Patris continentur non solum personæ divinæ, sed etiam creaturæ posibles: Ergo Verbum ex visua processionis illas exprimit.

47. Probatur secundò conclusio ratione funda-

mentali. Verbum divinum per se in quarto modo procedit ex cognitione comprehensiva divinæ essentia & omnipotentia; & per consequens ex cognitione illorum, sine quibus omnipotentia comprehendi non potest: Sed omnipotentia comprehendi nequit, non cognitis creaturis sub ratione possibilem: Ergo per se in quarto modo ex illarum cognitione procedit. Major est certa, & patet ex dictis articulo præcedenti. Minor verò, in qua est difficultas, ostenditur primò ex D. Thoma supra quasi. 14. art. 1. ubi probatur alia à se cognoscere, quia se comprehendit ut causam; virtus autem causæ comprehendit non potest, non cognitis effectibus in illa contentis. Quod etiam asserit contra Geni. cap. 5. ratione 3. Et supra quasi. 12. art. 8. Et 3. parte quasi. 10. art. 2. ubi docet, Animam Christi Verbo oia cognoscere omnia quæ continentur in potentia divina, quia aliâ illam comprehenderet: cognoscere autem omnia quæ sunt in potentia creaturæ. Et rationem reddit: Comprehendit enim in verbo omnis creaturæ essentiam, & per consequens potentiam, & virtutem, & omnia quæ sunt in potentia creaturæ. Semit ergo D. Thomas, ex cognitione omnium effectuum in causa, inferri comprehensionem causæ, & causam comprehendit non posse, non cognitis effectibus in illa contentis.

Secundò suaderet eadem minor. Non fiat causam comprehendit, nisi in ea cognoscatur omne, quod in illa & ex illa potest cognosci: sed creaturæ sunt cognoscibiles in omnipotentia divina, cum in illa continentur perfectissimè: ergo omnipotentia comprehendit non potest, non cognitis creaturis possibilem.

Tertiò probatur ratione D. Thoma ubi supra Virtus causæ comprehendit non potest, nisi cognoscatur omnes effectus in tali causa contenti: Sed omnipotentia est virtus operativa Dei, in qua continentur creaturæ posibles: Ergo illis non cognitis comprehendit non potest.

Respondent primò Adversarii: Quod sicut ad hoc ut potentia visiva comprehendatur, non est necessarium cognoscere in particulari omnia visibilia ad quæ potest se extendere, sed sufficit cognoscere visibile ut sic, & quemadmodum Angelus comprehendit proprium intellectum, & tamen non cognoscit omnes cognitiones quas potest habere (aliâ omnia objecta talium cognitionum cognosceret & consequenter omnia possiblem) ita Deus potest comprehendere suam omnipotentiam, quamvis in illa non cognoscatur omnes creaturas in particulari, per hoc solum quod cognoscatur factibile & possibile ut sic.

Sed contra: licet hoc sufficiat ad comprehensionem potentia visiva, aut intellectiva creatæ, non tamen ad comprehensionem divinæ omnipotentia. Ratio discriminis quæ etiam probatio conclusionis confirmabitur est, quia ut comprehendatur aliqua potentia aut virtus, oportet cognoscere illam in quantum est cognoscibilis, & consequenter attingere ea omnia quæ in ipsa continentur, & eo modo quo continentur. Est autem hæc differentia inter potentiam visivam, & divinam omnipotentiam, quia quod potentia visiva ex propriis meritis non est cognoscitiva omnium visibilium in particulari, sed hoc ipsi convenit per species imprecisas quibus se extendatur, ideo illa non continet ex se aliquam visionem in particulari, sed solum

solam rationem visionis ut sic; unde ut comprehendatur, sufficit attingere visibile ut sic. Cæterum omnipotentia divina continet creaturas non solum secundum rationes communes & genericas, sed etiam secundum specificas & individualitas, sed etiam secundum illi correspondens, quia cum effectus per se primò illi correspondens, sit ratio universalissima entis, quæ in omnibus differentiis, non solum specificis, sed etiam individualibus transcendentaliter includitur, est causa productiva omnium creaturarum, etiam quantum ad rationes numericas & individuales.

Similiter inter angelicum intellectum, & divinam omnipotentiam, notabile intercedit differentia, quæ etiam ratio nostræ conclusionis amplius confirmabitur. Nam intellectus angelicus ratione sui non est causa completa, sed solum incompleta, omnium intellectuum quas elicere potest, cum ratione sui non habeat sibi unitas specificam omnium possibilium repræsentativas, quæ ultra intellectum ad alia cognoscenda requiruntur: omnipotentia verò completissimè continet omnes effectus creabiles, sumptos in particulari. Et propterea quamvis intellectus Angeli possit comprehendere, absque eo quòd omnes cognoscantur in particulari quas elicere potest cognoscantur, non tamen omnipotentia divina, non cognoscit omnibus creaturis possibilibus, ad quas potest se extendere.

Respondet secundò Vazquez, veram esse maiorem de comprehensione virtutis per se relate ad effectus; falsam autem de comprehensione virtutis per se ad effectum non relate: unde cum divina omnipotentia sit absoluta ab omni respectu ad creaturas, comprehendere potest, etsi creaturæ possibiles in particulari non cognoscantur. Verum hæc responsio & doctrina fuit à nobis impugnata fuit, in Tractatu de Scientia Dei, ad quem Lectorem remittimus, ne eadem sæpius repetatur.

Denique alii respondent, Patrem æternum producendo Verbum, cognoscere quidem omnes creaturas possibiles in essentia sua, & in omnipotentia tanquam in causa; hanc tamen cognitionem per se non includere ad Verbi productionem, sed ad illam merè per accidens & concomitanter se habere.

Sed hæc etiam responsio confutata manet ex dictis. Cum enim Verbum per se procedat ex cognitione perfectissima, ac proinde comprehensiva divinæ essentia & omnipotentia, debet etiam per se procedere ex cognitione illorum, sine quibus omnipotentia comprehendere nequit: Ergo si non possit comprehendere, nisi creaturæ possibiles in illa cognoscantur (ut jam ostendimus) Verbum divinum ex cognitione creaturarum possibilem per se procedit; illarumque notitia per se influit ad ejus productionem, & non merè per accidens & concomitanter ad illam se habet.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijciunt in primis Adversarii celebre testimonium D. Thomæ, desumptum ex quæst. 4. de verit. art. 5. in fine corp. ubi ait, Verbum principatur, & quasi per se ferri ad Patrem, sed ex consequenti, & quasi per accidens ad creaturas: accidit enim Verbo, ut per ipsum creatura dicatur.

Respondet quod sicut ly per se potest duplici-

ter sumi: primò ut idè significat quod ratione sui: secundò, ut idem sonat, quod essentialiter: ita ly per accidens, quod ei contraponitur, dupliciter luminatur: primo modo, ut idem est quòd, per aliud: secundo modo, ut idem significat quod, accidentaliter. Quando ergo D. Thomas dixit, Verbum per accidens ad creaturas referri, priori modo debet intelligi; quia scilicet Verbum non repræsentat creaturas ratione sui primariò, sed secundariò, & ratione essentia prius repræsentata, non autem posteriori modo.

Nec obstat quòd Divus Thomas rationem assignans, cur Verbum non per se, sed per accidens ad creaturas referatur, hæc verba subiungit: *Accidit enim Verbo, ut per ipsum creatura dicatur*: quibus denotare videtur, accidentaliter contingenti; quæ verbo convenire, quod repræsentet creaturas. Non, inquam, hoc obstat; nam sicut ly per accidens duplicem illam patitur acceptionem: ita enim verbum *accidit*. Unde idem fuit dicere, quod accidit verbo, ac dicere, quòd ei non competit per se primò creaturas repræsentare, sed secundariò ex parte objecti; quia ad illas terminatur mediante divinâ essentia ut primò repræsentatâ.

Dices: Si hæc interpretatio esset legitima, etiam possemus dicere, accidere Verbo quòd repræsentet Patrem: Consequens est falsum, & contra D. Thomam in contextu allegato: Ergo &c. Probatur sequela: Verbum repræsentat Patrem per aliud, hoc est ratione essentia prius repræsentata, quæ sicut est primum objectum cognitionis divinæ, ita etiam repræsentationis Verbi: Ergo si dicitur repræsentare creaturas per accidens, quia repræsentat illas secundariò, ratione divinæ essentia prius repræsentata, dicitur etiam repræsentare Patrem per accidens, & illi accidere quòd exprimat Patrem.

Respondet negando sequelam: nam licet Verbum repræsentet Patrem, seipsum, & Spiritum Sanctum, ratione essentia: quia tamen hæc ab illis est indistincta realiter & formaliter, & in illis essentialiter incluta, non potest dici repræsentare Patrem per accidens, id est per aliud: bene tamen creaturas, quia illæ distinguuntur realiter à divinâ essentia.

Objicit secundò Vazquez: Si Verbum ex cognitione creaturarum procederet, sicut esset Verbum creaturarum, ita & illarum imago dici posset; præsertim cum in persona Filii ratio verbi & imaginis non distinguantur virtualiter: Sed Verbum divinum non est, nec dici potest imago creaturarum: Ergo ex cognitione illarum non procedit.

Respondet negando sequelam Majoris: quia licet ratio Verbi, imaginis, & Filii, identificentur in secunda Trinitatis persona, sine virtuali discrimine, differunt tamen in modo significandi, & per ordinem ad diversa connotata. Etenim Filius ut Verbum, importat rationem manifestationis; ut Filius, processionem & similitudinem, seu identitatem in natura; ut Imago, rationem originis & imitationis: unde quia Verbum divinum repræsentat creaturas, dicitur illarum verbum; quia tamen non originatur à creaturis, nec imitatur illas, non est, nec dicitur imago creaturarum; sicut nec dicitur illarum filius, quia nec procedit ab illis, nec illis in natura seu specie assimilatur. Ratio autem cur Verbum producat ex cognitione creaturarum, & tamen ab illis non procedat, assignatur à D. Thoma q. 4. de verit. a.